

FİNANSMAN MODELİ OLARAK MURABAHA SUKUK: TÜRKİYE'DEKİ UYGULAMASI VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Asım ÇEBİ

İstanbul Aydın Üniversitesi

<https://orcid.org/0000-0002-9475-5695>

asimcebi@hotmail.com

Prof. Dr. Gülümser ÜNKAYA

İstanbul Aydın Üniversitesi

gulumserunkaya@aydin.edu.tr

ÖZ

Ekonomik sistem içerisinde insanlar ve işletmeler pozitif veya negatif bir kazanç elde ederler. Pozitif kazanç elde edenler bu kazançlarından harcarlar ve kalan kısmını tasarrufa dönüştürürler. İşletmeler yatırımları için kaynak sağlamak isterler. Tasarrufu elinde bulunduranlar riske, inançlarına, ekonomik yapıya, kara ve birçok değişkene göre bu tasarruflarını değişik yatırım araçları ile yatırıma dönüştürürler. İşletmeler ise bu kaynağa dönüşen bu tasarruflardan yatırımları için fon sağlarlar. Türkiye’de yatırım araçlarına kira sertifikaları yeni ve gözde bir yatırım aracı olarak katılmıştır. Özellikle dini hassasiyetleri bulunan Körfez ülkelerinin kaynaklarının Türkiye’ye çekilmesi için dünyada sukuk olarak bilinen, islami tahvil diye nitelendirilen yatırım araçları, kira sertifikaları ile Türkiye’de de uygulanmaktadır. Murabaha finansman yöntemine dayanan Alım Satıma Dayalı Kira Sertifikaları Türkiye’de ihraç edilmiştir ve işlemler açısından finansman aracı olarak kullanılmaktadır. Alım satıma dayalı olarak ihraç edilen kira sertifikalarının tarafları Fon Temin eden kaynak kuruluş, sertifika ihraç edip fon toplayan varlık kiralama şirketi ve tasarruflarını değerlendiren yatırımcı açısından bu işlemlerin muhasebeleştirilmesi örnek uygulama ile açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Sukuk, Kira Sertifikası, Murabaha*

MURABAHA SUKUK AS A FINANCING MODEL ITS IMPLEMENTATION AND RECOGNITION IN TURKEY

ABSTRACT

In an economic system, individuals and operations reap a positive or negative profit. Those who make positive profit spend from their earnings and turn the remaining money into savings. Operations want to provide fund for their investments. While the operations provide fund for their investments from these savings, those who hold money in savings convert these savings into investment in terms of several variables such as risk, belief, economic structure and profit through using different various investment tools. In Turkey, leasing certificates have got a foothold among the investment tools, as a new and popular instrument. The investment tools, known as “sukuk” worldwide and characterized as Islamic bond, have also been utilized in Turkey as leasing certificates in order to attract the resources of Gulf countries, which have religious sensitivities. Trade-Based Lease Certificates, which are based on Muharaba financing management, are exported in Turkey and used as a finance instrument by the businesses as well. Accounting process of these operations are tried to be explained on the model implementation, from the point of the parties of the leasing certificates that are exported based on trade, the fund-providing originator company, asset leasing company exporting certificate and raising fund, and the investor utilizing the savings.

Keywords: Suquq, Lease Certificate, Sukuk Al-murabaha

GİRİŞ

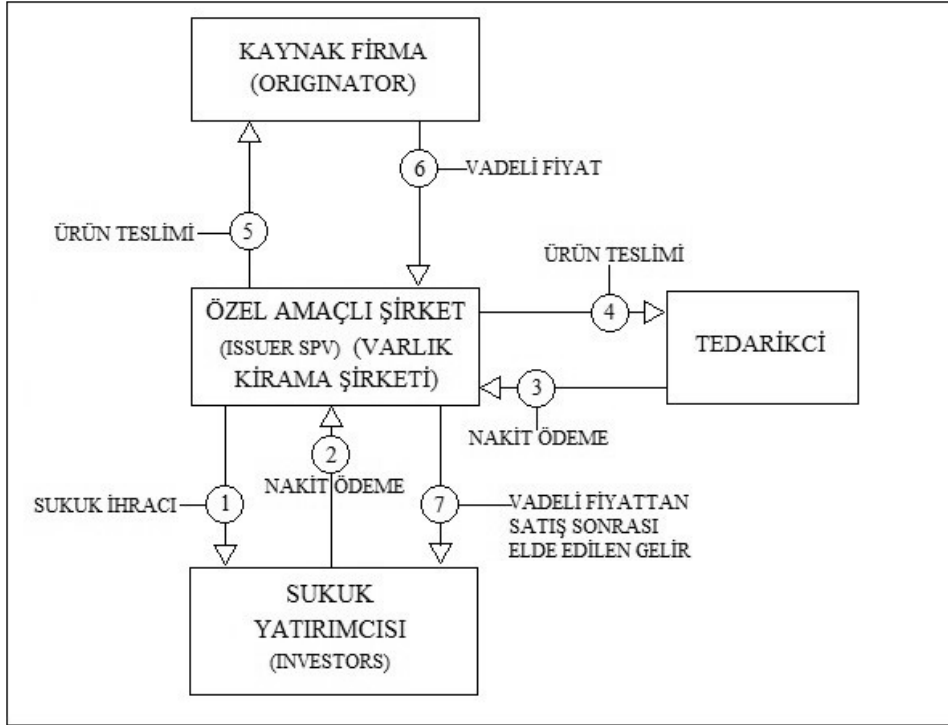
Dünyada her ülke yastık altı tasarruflarını ekonomiye kazandırmak, yatırımcılar için bir kaynak oluşturmak, statik pozisyondaki ekonomik gücü dinamik bir yapıya dönüştürmek için finansman/yatırım araçlarında çeşitlendirmeye gitmektedir. Dünyanın çoğu ülkesinde uygulanmasına rağmen daha çok islam ülkelerinin ekonomilerinde yer bulan, gittikçe de yaygınlaşan sukuk finansman modeli dünya ekonomisindeki yerini almaya başlamıştır. Körfez sermayesini ülkelerine çekmek isteyen birçok ülke sukuk finansman modelini uygulamaya başlamıştır. Malezya’da çok yaygın olarak kullanılan sukuk, nitelikleri bakımından zenginleştirilmiş ve çok sağlam bir alt yapıya inşa edilmiştir. Sukuk; Arapçada kullanılan “sak” kök kelimesinin çoğul halidir ve sertifika, vesika anlamına gelmektedir (Tunç, 2012). Eşit değerlerde ihracı gerçekleştirilen, mal, hizmet veya faydaya dayanan ve bunlar üzerinde mülkiyet hakkı ifade eden sertifikalardır (Odabaşı, 2012). Kamu,

özel sektör ve kamu özel birlikte sukuk ihracında bulunabilmekte, sertifikalar iç ve dış piyasada işlem görebilmektedir. Sukuk modelinde varlıkların menkul kıymetleştirilmesinde esas olan varlıkların fiziken var olmalarıdır. Endekslediği esasa göre ve dayandığı finansman modeline göre sınıflandırılmaktadır. İslamî Finansal Kuruluşlar Muhasebe ve Denetim Örgütü'nün (AAOIFI) 17. Standartına göre 14 çeşit sukuk türü bulunmakta, İcara Sukuk (Sukuk al-ijarah), Salem Sukuk (Sukuk al-salam), İstisna Sukuk (Sukuk al-ıstisna'a), Müşareke Sukuk (Sukuk al-musharaka), Mudarabe Sukuk (Sukuk al-mudharaba), Yatırım vekâletine dayalı sukuk (Sukuk al-wakala), Murabaha Sukuk (Sukuk al-murabaha) türleri yaygın şekilde ihraç edilmektedir.

MURABAHA SUKUK

Murabaha, arapçada kar ve kazanç anlamına gelen “ribh” kelime kökünden gelmektedir. Maliyetin üzerine belli bir oran veya tutarda kar eklenerek peşin alınıp vadeli satışı ifade eder (Yardımcıoğlu ve ark., 2014). Murabaha sukuk, peşin alınan bir varlığın vadeli fiyattan satımını içeren bir sözleşme çerçevesinde ihraç edilen sukuk türüdür. Murabaha sukuk, murabaha sözleşmesine bağlı olarak ortak sahipleri olan mülklerin sabit getiri oranı sağladığı menkul kıymetlerdir (Pireh, 2008). Bu sukuk finansman modeline göre Sukuk ihracında bulunan özel amaçlı şirket yatırımcılardan varlık alımı için gerekli finansmanı topluyor ve sözleşmeye konu varlığı sukuk yatırımcıları adına nakit olarak satıcısından temin ediyor. İlgili varlığı daha yüksek bir fiyattan ve zamana yayılmış ödeme şeklinde varlık alıcısına satıyor. Sukuk yatırımcıları yani varlık sahiplerine dönemsel ödemeler yapılır (Musavian ve Zehtabian, 2008). Murabaha sözleşmesi kapsamında varlığa dayalı hisse senetlerinin bir fiyat üzerinden iktisap edilmesidir (Brugnoni, 2008). Daha çok kısa ve orta vadeli finansman aracı olarak kullanılır (Hassan ve Lewis, 2007).

Murabaha sukukun işleyiş süreci aşağıdaki şekilde gösterilmiştir Dubai International Financial Centre (DIFC), 2009.

Şekil 1: Murabaha *sukukun* işleyişi

Malın sahibi olan yatırımcılar, murabaha sukuk sözleşmesine konu olan varlığı alan kaynak firmadan alacaklı konumdadırlar. Kaynak firma ise borçlu konumda olup borcunu ödemekle yükümlüdür. Alacağın satışı dinen uygun görülmeyip faiz hükmünde kabul edilmektedir. Bu nedenle murabaha sukuk ikincil piyasalarda işlem göremez. İslami Finans Kuruluşları Muhasebe ve Denetim Organizasyonu (AAOIFI) alacağın ticaretini yasaklanmıştır (Bukhari ve ark., 2014). Pörföy şeklinde oluşturulmuş sukuk sepetinde, sepetin büyük kısmı icara sukuk ve müşareke sukuktan oluşuyorsa yani ikincil piyasada işlem gören sukuk türlerinden oluşuyorsa ve murabaha sukuk türü küçük bir kısmı oluşturuyorsa murabaha sukukta ikincil piyasada bu şekilde işlem görebilir (Nisar, 2010). Borç senetleri, benzeri her türlü ticari kağıtlar veya alacakların indirimli bir şekilde satılmasını geleneksel müslüman hukukçular oybirliği ile çağdaş müslüman akademisyenlerin çok büyük bir kısmı da dinen yasak görmektedirler. Malezya gibi uzak doğu alimleri İmam-ı Şafi'nin görüşlerine dayandırılarak borç senetlerinin satışının olabileceğini savunmaktadırlar (www.investment-and-finance.net, 01.03.2017).

Murabaha sözleşmesinde sözleşmeye konu mal net, anlaşılır olarak tanımlanmalı, dinen helal olmalı ve vadeli satılabilmelidir. Nakit olarak kabul edilen altın, gümüş, yabancı para gibi malların satışı ile ilgili murabaha sözleşmesi yapılamaz.

MURABAHA SUKUKUN TÜRKİYE'DEKİ UYGULAMASI

Varlık kiralama şirketi sukuk ihtiyaç ederek tasarruf sahiplerinden kaynak oluşturur ve kaynak kuruluş ile murabaha sözleşmesinde şartları belirlenmiş mal veya hakkı piyasadan peşin olarak satın alıp kaynak kuruluşa vadeli fiyattan karlı olarak satar. Kaynak kuruluş murabaha sözleşmesinde belirtilmiş vadelerde varlık kiralama şirketine ödeme yapar. Varlık kiralama şirketi de kira sertifikası yatırımcısına ödemede bulunur (Yılmaz ve Gökğöz, 2015).

Türkiye'de alım satıma dayalı kira sertifikaları, 7 Haziran 2013 tarihinde 28670 sayılı resmi gazetede yayınlanan Kira Sertifikaları Tebliğinde Alım-satıma dayalı kira sertifikalarına ilişkin özel hükümler başlığı altında açıklanmıştır. Varlık veya hak alımlarında Varlık Kiralama şirketince çıkartılan, peşin alınıp vadeli satılan mallar için finansman sağlayan kira sertifikalarıdır şeklinde tanımlanmıştır (Kira Sertifikaları Tebliği, 2013:Madde 7). Bu tebliğ gereğince Varlık kiralama şirketi kira sertifikası ihracıyla sağladığı fonla, fonu elde ettiği günden sonraki ilk iş gününde malı alarak vadeli olarak alış fiyatı üzerinde satmak zorundadır. Bu süre zarfında işlemin gerçekleşmemesi durumunda bir sonraki iş gününde varlık kiralama şirketi yatırımcılara paralarını iade etmelidir. Alım-Satıma dayalı kira sertifikalarının Borsa İstanbul veya diğer likit piyasalarda alınıp satılması mecburidir (Söyler, 2014).

ALIM SATIMA DAYALI KİRA SERTİFİKALARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Alım Satıma Dayalı Kira Sertifikalarının Muhasebeleştirilmesi kira sertifikasının tarafları olan, Kaynak kuruluş, Varlık Kiralama Şirketi, Kira Sertifikası Yatırımcısı açısından aşağıdaki örnek dikkate alınarak uygulama yapılacaktır.

Medi Sağlık Hizmetleri Anonim Şirketi yeni açacağı hastanenin sağlık cihazları için finansman sağlamak amacıyla Var Varlık Kiralama A.Ş. ile sözleşme imzalamıştır. Var Varlık Kiralama A.Ş. fon oluşturmak için kira sertifikası ihracında bulunmuştur. Var Varlık Kiralama A.Ş. oluşturduğu fonla sağlık cihazlarını Medi Sağlık Hizm.A.Ş. nin görüştüğü Hasciz Medikal A.Ş. den 1.494.882,00-TL bedelle satın almış ve Medi Sağlık Hizm.A.Ş. ye üç aylık 521.962,97-TL olmak üzere üç ödeme dönemli 9 aylık vade ile toplam 1.565.888,91-TL ye satmıştır. Kira sertifikası yatırımcılarına cihazların maliyet bedelinin yüzde 2 si oranında 9 aylık toplam kira geliri, kaynak firmanın dönemsel ödemeleri ile aynı tarihte dönemsel olarak yapılacaktır.

Kaynak kuruluş açısından muhasebeleştirilmesi

Medi Sağlık Hizm.A.Ş. nin Var Varlık Kiralama A.Ş. ile sözleşme imzalanmasının yevmiye kaydı.

-----01/02/2016-----			
950 KİRA SERTİFİKALARI SÖZLEŞMELERİ HS.		1.565.888,91	
	951 KİRA SERTİFİKALARI SÖZLEŞ.KARŞILIK HS.		1.565.888,91

Nasım hesaplar işletmenin faaliyetleri sonuçlarını etkileyebilme olanağı olan işlemler için kullanılan, işletmeye sorumluluk yükleyen işlemlerin izlendiği hesaplardır (Canikli, 1998). Yapılan sözleşmenin takip edilmesi açısından nazım hesaplarında tutulması doğru olacaktır.

Medi Sağlık Hizm.A.Ş. nin Var Varlık Kiralama A.Ş.’den cihazları almasının yevmiye kaydı.

-----01/03/2016-----			
253 TESİS MAKİNE VE CİHAZLAR HS.		1.494.882,00	
	309 DİĞER MALİ BORÇLAR HS.		1.494.882,00

Mali Borçlar Hesabını Kredi kurumlarına olan kısa vadeli borçlar ile kısa vadeli para ve sermaye piyasası araçları ile sağlanan krediler ve vadesine bir yıldan daha az bir süre kalan uzun vadeli mali borçların anapara taksit ve faizleri oluşturur (Vergi Usul Kanun Tebliği, 1992:Medde V). Varlık Kiralama şirketi açısından kira sertifikası işlemi özü itibari ile finansman sağlama aracıdır. Bu nedenle Finansman sağlanınca Mali Borçlar hesap grubunda 309 Diğer Mali Borçlar Hesabına alacak kaydedilir.

Medi Sağlık Hizm.A.Ş. nin Var Varlık Kiralama A.Ş.'ne dönemler halinde geri ödeme yapmasının yevmiye kaydı.

-----01/06/2016-----			
309 DİĞER MALİ BORÇLAR HS.		498.294,00	
	102 BANKALAR HS.		498.294,00
-----01/06/2016-----			
780 FİNANSMAN GİDERLERİ		23.668,97	
	102 BANKALAR HS.		23.668,97
-----01/06/2016-----			

01/09/2016 ve 01/12/2016 tarihlerinde yapılacak geri ödemelerde de aynı kayıtlar oluşturulur. Ödemeler yapıldıkça 309 Diğer Mali Borçlar Hesabına borç kaydedilerek hesap kapatılır. Kullanılan kaynağın finansman gideri yani Varlık kiralama şirketinin Kaynak kuruluşu vadeli sattığı tutar ile peşin aldığı tutar arasındaki fark ödendikçe 780 Finansman Giderleri hesabına borç kaydedilerek giderleştirilir.

Medi Sağlık Hizm.A.Ş.'nin Var Varlık Kiralama A.Ş. ile sözleşmenin sona ermesi ile oluşturulacak yevmiye kaydı.

-----01/12/2016-----			
951 KİRA SERTİFİKALARI SÖZLEŞ.KARŞILIK HS.		1.565.888,91	
	950 KİRA SERTİFİKALARI SÖZLEŞMELERİ HS.		1.565.888,91
-----01/12/2016-----			

Bu uygulama alım satıma dayalı kira sertifikalarına aynı zamanda da dayandığı finansman modeline göre sukuk türlerinden murabaha sukuk modeline uygun bir uygulama türüdür.

Varlık kiralama şirketi açısından muhasebeleştirilmesi

Var Varlık Kiralama A.Ş. nin Medi Sağlık Hizm.A.Ş. ile sözleşme imzalanmasının yevmiye kaydı.

-----01/02/2016-----			
950 KİRA SERTİFİKALARI SÖZLEŞMELERİ HS.		1.565.888,91	
	951 KİRA SERTİFİKALARI SÖZLEŞ.KARŞILIK HS.		1.565.888,91

Yapılan sözleşmenin takip edilmesi açısından nazım hesaplarında tutulması uygundur.

Var Varlık Kiralama A.Ş. nin kira sertifikası ihracında bulunmasının yevmiye kaydı.

-----01/03/2016-----			
102 BANKALAR HS.		1.494.882,00	
	306 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER HS.		1.494.882,00

Varlık Kiralama şirketi Kira sertifikası ihracında bulunması ile oluşturduğu fonu Mali Borçlar hesap grubunda 306 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler hesabına alacak kaydederek kayıt altına alır.

Var Varlık Kiralama A.Ş. nin Hasciz Medikal A.Ş. den cihazları satın almasının yevmiye kaydı.

-----01/03/2016-----			
253 TESİS MAKİNE VE CİHAZLAR HS.		1.494.882,00	
	102 BANKALAR HS.		1.494.882,00

Varlık Kiralama Şirketi Kaynak Kuruluşu satacağı cihazları satın aldığı zaman Duran Varlıklar hesap grubunda 253 Tesis Makine ve Cihazlar hesabında borç olarak kaydeder.

Var Varlık Kiralama A.Ş. nin Medi Sağlık Hizm.A.Ş. ye cihazları satmasının yevmiye kaydı.

-----01/03/2016-----			
120 ALICILAR HS.		1.565.888,91	
	253 TESİS MAKİNE VE CİHAZLAR HS.		1.494.882,00
	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER HS.		71.006,91

Varlık Kiralama Şirketi Satın aldığı Maddi Duran Varlığı sattığı zaman 253 Tesis Makine ve Cihazlar hesabına alacak kaydeder. Satış fiyatı ile alış fiyatı arasındaki karını Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları hesap grubu altında 380 Gelecek Aylara Ait Gelirler hesabına alacak kaydeder.

Medi Sağlık Hizm.A.Ş. nin Var Varlık Kiralama A.Ş. ye 1. kira geri ödemesi yapmasının yevmiye kaydı.

-----01/06/2016-----			
102 BANKALAR HS.		521.962,97	
	120 ALICILAR HS.		521.962,97
-----01/06/2016-----			
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER HS.		23.668,97	
	600 YURTIÇI SATIŞLAR HS.		23.668,97

Varlık Kiralama Şirketi Kaynak kuruluştan ödemeyi tahsil ettiği zaman 380 Gelecek Aylara Ait Gelirler hesabına borç, Yurtiçi Satışlar Hesabına Alacak kaydeder. 01/09/2016 ve 01/12/2016 tarihlerindeki tahsilatlarda da aynı kayıtlar oluşturulur.

Var Varlık Kiralama A.Ş. nin kira sertifikası yatırımcılarına kira geri ödemesi yapmasının yevmiye kaydı.

-----01/06/2016-----			
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ HS.		9.965,88	
	102 BANKALAR HS.		9.059,89
	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HS.		905,99
-----01/06/2016-----			
306 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER HS.		498.294,00	
	102 BANKALAR HS.		498.294,00
-----01/06/2016-----			

Varlık Kiralama şirketi Kira sertifikası yatırımcısına geri ödemede bulununca 306 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler hesabına borç kaydedilerek ihraç edilmiş kira sertifikalarından düşülür. Kardan kira sertifikası yatırımcısına yapılan ödeme, stopaj kesintisi (yüzde 10) yapıldıktan sonra hizmet üretim maliyeti hesabının borcuna kaydedilir. 01/09/2016 ve 01/12/2016 tarihlerindeki kira ödemelerinde de aynı kayıtlar yapılır.

Medi Sağlık Hizm.A.Ş.'nin Var Varlık Kiralama A.Ş. ile sözleşmenin sona ermesi ile oluşturulacak yevmiye kaydı.

-----01/12/2016-----			
951 KİRA SERTİFİKALARI SÖZLEŞ.KARŞILIK HS.		1.565.888,91	
	950 KİRA SERTİFİKALARI SÖZLEŞMELERİ HS.		1.565.888,91
-----01/12/2016-----			

Var Varlık Kiralama A.Ş. dönem sonunda aşağıdaki hesaplar doğrultusunda yevmiye kaydını oluşturacaktır.

-----31/12/2016-----			
622 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ HS.		
	741 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANS.HS.	
-----31/12/2016-----			
741 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANS.HS.		
	740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ HS.	

ALIM SATIMA DAYALI KİRA SERTİFİKASI YATIRIMCISI AÇISINDAN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Alım satıma dayalı kira sertifikalarını organize piyasalarda alıp satan özel ve tüzel kişiliğe sahip herkes kira sertifikası yatırımcısı olarak adlandırılır. Alım atıma dayalı kira sertifikaları birincil piyasalarda işlem görür. İkincil piyasalarda işlem görmesi dini açıdan faiz hükmünde olduğundan caiz görülmemektedir. Malezya veya bazı ülkelerde alım satıma dayalı kira sertifikası karma bir sepet yatırımının küçük bir parçasını oluşturması halinde ikincil piyasada işlem görmesi caiz görülmektedir.

Kira sertifika yatırımlarının kısa vadeli olması durumunda 11 Menkul Kıymetler grubunda 24 Mali Duran Varlıklar grubunda izlenir. Kira sertifikalarının alınıp satılması düşünüldüğünde kısa vadeli olarak elde tutulduğu düşünülerek Menkul Kıymetler Grubunda, Yatırım olarak görüldüğünde uzun vadeli olarak elde tutulduğu düşünülerek Mali duran Varlık grubunda izlenir (Sevilengül, 2011).

Özel kişiler için defter kayıt tutma gibi bir zorunluluk yoktur. Kira sertifikası yatırımcısı olan ticari işletmeler için defter kayıtları aşağıdaki gibi oluşturulacaktır. Yukarıdaki örnekte tüm kira sertifikalarının A Ticari işletmesi tarafından alındığı varsayımı altında örnekler oluşturulmuştur.

A Ticari işletmesinin alım satıma dayalı kira sertifikası yatırımında bulunması halinde yapması gereken yevmiye kaydı.

-----01/03/2016-----			
118 DİĞER MENKUL KIYMETLER HS.		1.494.882,00	
	102 BANKALAR HS.		1.494.882,00

Ticari işletme alım satıma dayalı kısa vadeli kira sertifikası yatırımında bulunması halinde 118 Diğer Menkul Kıymetler hesabına borç kaydedilir. Uzun vadeli kira sertifikası yatırımında bulunması halinde aşağıdaki örnekteki gibi 249 Diğer Mali Duran Varlıklar hesabına borç kaydedilir.

-----01/03/2016-----			
248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR HS.		1.494.882,00	
	102 BANKALAR HS.		1.494.882,00

A Ticari işletmesinin dönemsel kira sertifika geliri ettiği durumda yapması gereken yevmiye kaydı.

-----01/06/2016-----			
102 BANKALAR HS.		9.059,89	
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ FONLAR HS.		905,99	
	649 DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR HS.		9.965,88
-----01/06/2016-----			
102 BANKALAR HS.		498.294,00	
	118 DİĞER MENKUL KIYMETLER HS. / 248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR HS.		498.294,00

Alım satıma dayalı kira sertifikası geliri Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir Ve Kârlar hesap grubunda 649 Diğer Olağan Gelir Ve Kârlar hesabına alacak kaydedilir. Getiriden kesilen stopaj 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar hesabının borcuna kaydedilerek Kurumlar Vergisi Beyannamesinde ödenecek yıllık vergiden mahsup edilir. Kira sertifika parasının ödenmesi halinde de kısa vadelerde 118 Diğer Menkul Kıymetler hesabı, uzun vadelerde 248. Diğer Mali Duran Varlıklar hesabı alacaklandırılarak kayıt yapılır. 01/09/2016 ve 01/12/2016 tarihlerindeki alım satıma dayalı kira sertifikası geliri ettiği durumda da aynı kayıtlar yapılır.

Alım satıma dayalı kira sertifikası ikincil piyasada işlem görmesi ve sözleşme süresi dolmadan kar veya zararlar satılması halinde satış değeri ile edinim değeri arasındaki pozitif fark Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir Ve Kârlar hesabının grubuna, negatif fark Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider Ve Zararlar hesap grubuna kaydedilir.

Alım satıma dayalı kira sertifikası satışının karlı olması durumunda yapılacak yevmiye kaydı.

102 BANKALAR HS.		---	
	118 DİĞER MENKUL KIYMETLER HS. / 248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR HS.		---
	645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI HS.		---

Alım satıma dayalı kira sertifikasının karlı olması durumunda kar, 645 Menkul Kıymet Satış Karları hesabının alacağına kaydedilir. Dönem sonunda Menkul Kıymet Satış Karları hesabı 690 Dönem Kar veya Zararı Hesabına aktarılarak kapatılır (www.muhasibedersleri.com, 10.03.2017).

Alım satıma dayalı kira sertifikası satışının zarar olması durumunda yapılacak yevmiye kaydı.

102 BANKALAR HS.		---	
655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI HS.		---	
118 DİĞER MENKUL KIYMETLER HS. / 248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR HS.			---

Alım satıma dayalı kira sertifikasının zararlı satılması durumunda zararın 655 Menkul Kıymet Satış Zararları hesabının borcuna kaydedilir.

SONUÇ

Murabaha Sukuk dünyada yaygın olarak kullanılan sukuk türüdür. Alım satıma dayalı kira sertifikası uluslararası finansman araçlarından murabaha sukuk baz alınarak oluşturulmuştur. Alım satıma dayalı kira sertifikası ihracı gün geçtikçe artmaktadır. Bu durum alım satıma dayalı kira sertifikalarının yatırım ve finansman aracı olarak yaygın olarak kullanılmaya başlandığının bir göstergesidir. Alım satıma dayalı kira sertifikasının tarafları olan kaynak kuruluş, varlık kiralama şirketi ve yatırımcı açısından muhasebe kayıtları oluşturulmuş ve açıklamaları yapılmıştır. Muhasebe sistemi tanımlamalarında kira sertifikaları ile ilgili açık bir hesap bulunmamakta, benzer özellikteki yatırım/finansman araçları ile aynı hesaplara veya hesap grubu içerisindeki tanımlı alanların dışında kalanlar için oluşturulmuş diğer hesap grubu içerisine kayıt edilmektedir. Alım satıma dayalı kira sertifikalarının ve/veya kira sertifikalarının muhasebe sistemi içerisinde uygun hesap kodları tanımlanması uygulama açısından uygundur.

KAYNAKÇA

Brugnoli, A., (2008). Shariah governance at work: from asset-based to asset-back Sukuk. Shirkah The First Swiss Magazine of islamic Banking&Finance. 7: 21.

Bukhari, S. M. H., Navaz, H. ve Sair, S. A., (2014). Compliance Of Investment Sukuk With Shariah, 1705.

Canikli, N., (1998). Bütün Yönleriyle Tek Düzen Muhasebe Sistemi, 1317, İstanbul.

Hassan, M. K., Lewis, M. K., (Ed)., (2007). Handbook of Islamic Banking, 56, Edward Elgar Publishing. Cornwall U.K.

Muhasebe Sistemi 1 Sıra No' lu Uygulama Genel Tebliği (1992), Kanun No:213, Resmi Gazete: 26.12.1992/21447.

Musavian, S. A., Zehtabian, M., (2008). Operational models for Ijarah, Istisna, and Murabaha sukuk from Islamic point of view. İslamic Finance. 8-9.

Nisar, S., (2000). How Sukuk works: Introduction, structuring and application of Sukuk bonds, <http://ifresource.com/2010/04/27/how-sukuk-works-introduction-structuring-and-application-of-sukuk-bonds/>, (Erişim Tarihi:27.08.2017)

Odabaşı, M., Aktepe, İ. E., (2012). Faizsiz Bankacılık Standartları, 377, AAOIFI, İstanbul.

Pireh, M., (2008). Definition of Islamic Financial Instruments, Islamic Finance Expert Securites & Exchange Organization (SEO), 21, Tahran.

Sermaye Piyasası Kurulundan; Kira Sertifikaları Tebliği (2013), Kanun No:6362, Resmi Gazete:07.06.2013/28670.

Sevilengül, O., (2011). Genel Muhasebe, 187, Gazi Kitapevi, Ankara.

Söyler, İ., (2014). Hukuki Ve Mali Boyutlarıyla Sukuk (Kira Sertifikaları),70, Gazi Kitapevi, Ankara.

Tunç, H., (2010). Katılım Bankacılığı Felsefesi Teorisi ve Türkiye Uygulaması, 152, Nesil Yayınları, İstanbul.

Yardımcıoğlu, M., Ayriçay, Y., Sabuncu, İ. ve Gerekli, İ., (2014). Türkiye'de Sukuk: Kira Sertifikaları. Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi. 1: 207.

Yılmaz, E., Gökgöz, A., (2015). Sukuk Muhasebesi (Kira Sertifikalarına İlişkin Teori-Mevzuat-Uygulama), 103, Savaş Yayınevi, Ankara.

İNTERNET KAYNAKÇASI

- URL 1- <http://www.difc.ae/sites/default/files/attached/5712/6707/6429/islamic.pdf>, DIFC, Dubai International Financial Centre Sukuk Guidebook, 47, (Erişim tarihi: 12.12.2017) .
- URL 2- <http://www.investment-and-finance.net/islamic-finance/b/bay-al-dayn.html>., (Erişim tarihi: 01.03.2017).
- URL 3- <http://www.muhasabedersleri.com/hesaplar/645-menkul-kiymet-satis-karları.html>, (Erişim tarihi: 10.03.2017).